

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Concentrat de geografie 5

Scheme recapitulative
și teste de evaluare

altfel

STELUȚA DAN, CARMEN CAMELIA RĂDULESCU

CUPRINS SCHEME RECAPITULATIVE

UNITATEA 1 – PĂMÂNTUL CA PLANETĂ

Pământul – corp cosmic

Universul și Sistemul Solar	6
Pământul – planetă a Sistemului Solar	8
Orientarea pe suprafața Pământului	10
Mișcările Pământului	12
Reprezentarea suprafeței Pământului	13

UNITATEA 2 – RELIEFUL PĂMÂNTULUI

Caracteristici generale	14
Formele majore ale reliefului terestru	
Continentele și bazinele oceanice	16
Țărmurile și articulațiile țărmurilor	18
Relieful continentelor	20

UNITATEA 3 – ATMOSFERA

Caracteristici generale	22
Temperatura aerului, precipitațiile, presiunea atmosferică	24
Dinamica atmosferei	25
Vremea	26
Clima și zonele climatice ale globului	27

UNITATEA 4 – HIDROSFERA

Caracteristici generale.....	28
Oceanul Planetar	29
Mările și oceanele	30
Dinamica apelor oceanice și marine	31
Râuri, lacuri, ghețari și ape subterane	32

UNITATEA 5 – BIOSFERA ȘI PEDOSFERA

Biosfera. Caracteristici generale.....	34
Pedosfera. Caracteristici generale.....	36

UNITATEA 6 – GEOGRAFIA POPULAȚIEI ȘI A AȘEZĂRILOR

Dinamica și structura populației	38
Așezările rurale și urbane	40

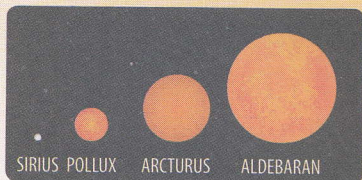
UNITATEA 7 – RESURSELE NATURALE ȘI ACTIVITĂȚILE ECONOMICE

Resursele naturale	42
Activitățile economice	44

UNIVERSUL ȘI SISTEMUL SOLAR

Respect pentru oameni și cărți

STELELE

SIRIUS POLLUX ARCTURUS ALDEBARAN

- **stelele** sunt corpuri cosmice fierbinți, aproximativ de forma unei sfere, capabile să producă lumină și căldură proprii.
- există mai multe **tipuri de stele**, clasificate după mărime, strălucire, vârstă, culoare.

GALAXIILE

GALAXIE ELIPTICĂ GALAXIE LENTICULARĂ GALAXIE SPIRALĂ GALAXIE NEREGULATĂ

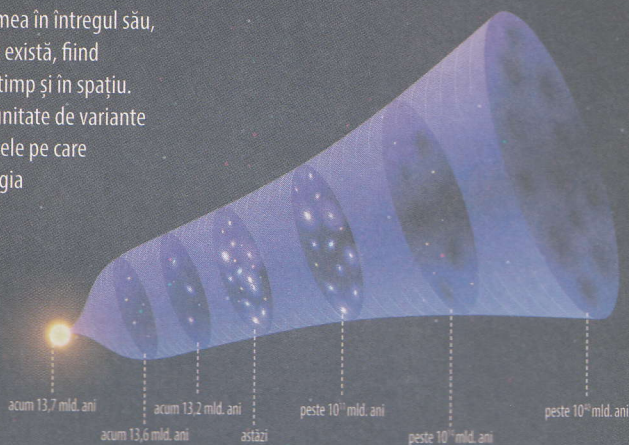
O aglomerare de miliarde de stele formează o **galaxie**.

Toate galaxiile împreună cu spațiul dintre acestea formează Universul. După forma pe care o au, galaxiile pot fi:

- **eliptice** (aplatizate);
- **lenticulare** (foarte aplatizate);
- **spirale**;
- **de formă neregulată**.

UNIVERSUL

Universul reprezintă lumea în întregul său, ansamblul a tot ceea ce există, fiind probabil nemărginit în timp și în spațiu. Universul prezintă o înfinitate de variante în ceea ce privește formele pe care le pot lua materia, energia și informația. Universul este tot ceea ce ne înconjoară.

Conform teoriei

Big-Bangului,

Universul s-a format acum 15 – 17 miliarde de ani, în urma exploziei unei particule inițiale.

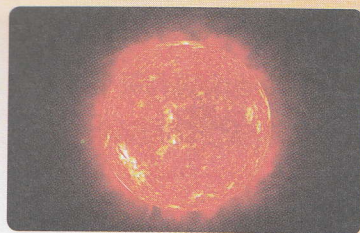
De atunci, Universul se află într-o continuă expansiune.

CALEA LACTEE

Galaxia din care fac parte Soarele, Pământul și celelalte corpuri cerești care alcătuiesc Sistemul Solar se numește **Calea Lactee**. Galaxia noastră are formă de spirală.

SOARELE

Soarele este o stea de mărime mijlocie. În jurul Soarelui se rotesc mai multe corpuri cerești (planete, planetoizi, sateliți, asteroizi, comete) care, împreună, formează **Sistemul Solar**.

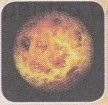
PLANETELE SISTEMULUI SOLAR

Mercur

- planetă solidă;
- numele provine de la zeul roman al comerțului și mesager al tuturor zeilor, Mercur;
- sateliți naturali: 0.

Venus

- planetă solidă;
- numele provine de la zeița romană a frumuseții și fertilității, Venus;
- sateliți naturali: 0.

Terra

- planetă solidă;
- numele provine de la zeița romană a pământului, Terra (sau Terra Mater);
- sateliți naturali: 1 (Luna).

Marte

- planetă solidă;
- numele provine de la zeul roman al războiului, Marte;
- sateliți naturali: 2.

Jupiter

- planetă gazoasă;
- numele provine de la zeul suprem al mitologiei romane, Jupiter;
- sateliți naturali: 67.

Saturn

- planetă gazoasă;
- numele provine de la zeul roman al agriculturii, Saturn;
- sateliți naturali: 62.

Uranus

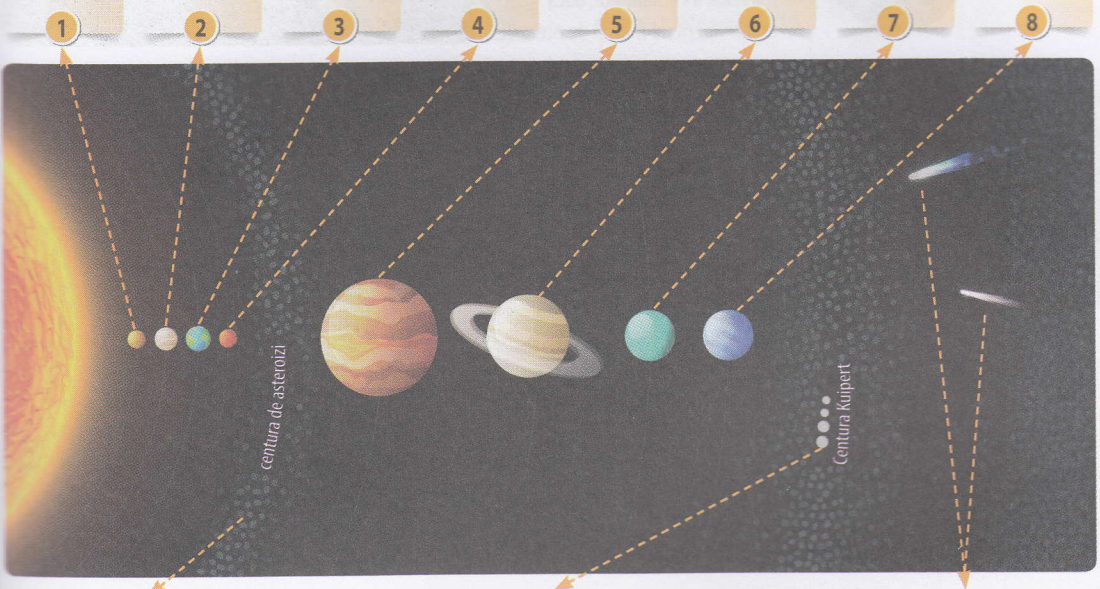

- planetă gazoasă;
- numele provine de la zeul grec al cerului, Uranus;
- sateliți naturali: 27.

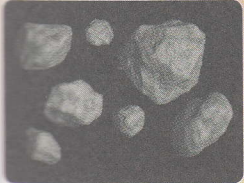
Neptun

- planetă gazoasă;
- numele provine de la zeul roman al mărilor, Neptun;
- sateliți naturali: 13.

ASTEROIZII

- **asteroizii** sunt corpuri cerești solide, de mărime medie (mai mari decât meteoroizii, dar mai mici decât planetele solide).

PLANETOIZII

- sunt corpuri cerești solide, de dimensiuni mai mari, care se apropie de planete din punct de vedere al caracteristicilor fizico-chimice. **Planetoizii** mai sunt numiți și **planete pitice**.
- se găsesc la periferia Sistemului Solar, dincolo de orbita planetei Neptun, formând un brâu relativ compact, numit **Centura Kuiper**.

COMETELE

- **cometele** sunt corpuri cerești de mici dimensiuni, alcătuite din:
 - nucleu solid;
 - coamă;
 - coadă.

PĂMÂNTUL – PLANETĂ A SISTEMULUI SOLAR

Respect pentru oameni și cărți

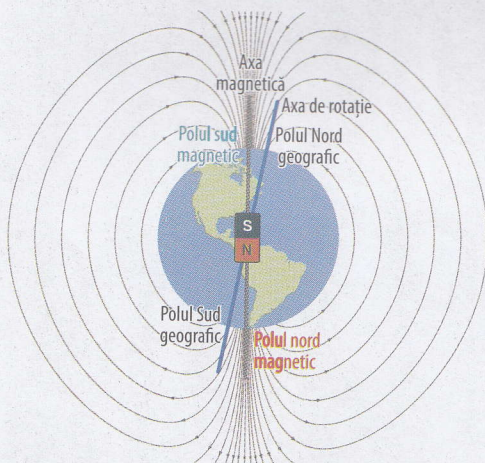
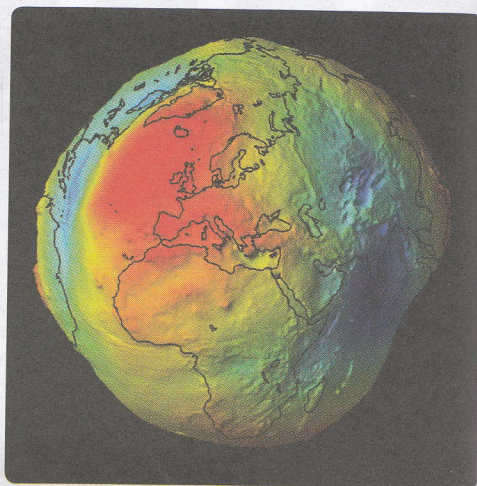
FORMA PĂMÂNTULUI

- aproximativ sferică, puțin **turtită la poli și bombată la Ecuator**;
- majoritatea specialiștilor denumesc această formă **geoid**;
- în cartografie și în aplicațiile GIS cercetătorii folosesc **elipsoidul de rotație**.

GEOIDUL

Forma reală a Pământului, dacă nu ar fi acoperit de mări și de oceane.

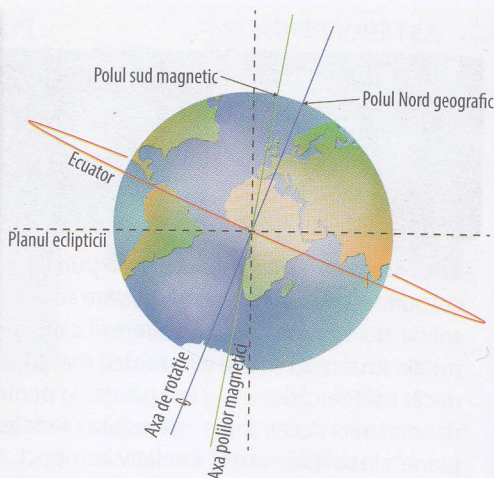

- este proprietatea planetei de a genera un **câmp magnetic**;
- Pământul este un uriaș **magnet**, ai cărui poli se găsesc în apropierea polilor geografici;
- prezența câmpului magnetic poate fi sesizată cu ajutorul busolei, acul acestui instrument având proprietatea de a indica, întotdeauna, punctul cardinal „nord”.

MAGNETISMUL TERESTRU

PĂMÂNTUL CA PLANETĂ

- s-a format acum 4,5 miliarde de ani;
- caracteristicile sale de corp cosmic sunt:
 - **forma**;
 - **mișcările** (rotația în jurul propriei sale axe și revoluția în jurul Soarelui);
 - **magnetismul**;
 - **gravitația** (fenomenul fizic natural prin care corpurile se atrag reciproc); depinde de masa corpurilor și de distanța dintre ele.

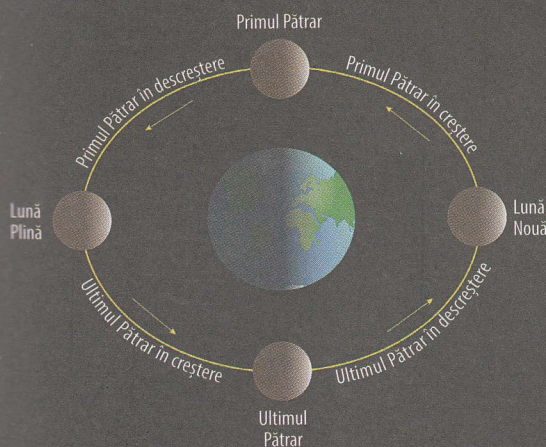

- este singurul satelit natural al Pământului;
- distanța față de Pământ: 348.400 km;
- perioada de rotație: 27,32 zile;
- perioada de revoluție: 27,32 zile;
- din cauza faptului că mișcarea de rotație în jurul propriei sale axe are aceeași durată cu mișcarea de rotație în jurul Pământului, Luna „arată” spre Pământ mereu aceeași față.

LUNA

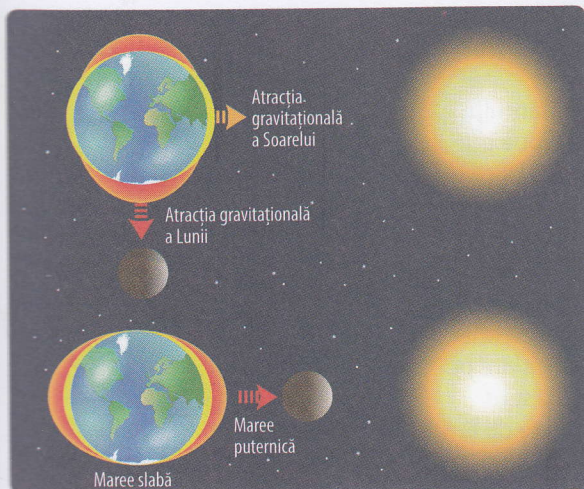
FAZELE LUNII

ECLIPSĂ DE SOARE

ECLIPSĂ DE LUNĂ

- sunt consecințe ale atracției dintre Pământ, Lună și Soare;
- reprezintă ridicarea (**flux**) și coborârea (**reflux**) nivelului mărilor și oceanelor Terrei;
- uneori, forța de atracție a Lunii se cumulează cu cea a Soarelui, rezultând marea mai puternică.

MAREELE

<i>Test inițial</i>	4
---------------------------	---

UNITATEA 1 – PĂMÂNTUL CA PLANETĂ

Pământul – corp cosmic	6
Universul și Sistemul Solar	6
Pământul – planetă a Sistemului Solar	8
Orientarea pe suprafața Pământului	10
Mișcările Pământului	12
Reprezentarea suprafeței Pământului (globul și harta)	14
<i>Test de evaluare sumativă</i>	16

UNITATEA 2 – RELIEFUL PĂMÂNTULUI

Caracteristici generale	18
Formele majore ale reliefului terestru	20
Continente și bazine oceanice	20
Țărmurile și articulațiile țărmurilor	22
Relieful major al continentelor	24
<i>Test de evaluare sumativă</i>	26

UNITATEA 3 – ATMOSFERA

Caracteristici generale	28
Temperatura aerului și precipitațiile	30
Presiunea aerului și vânturile	32
Vremea, clima, zonele climatice ale globului	34
<i>Test de evaluare sumativă</i>	36

UNITATEA 4 – HIDROSFERA

Caracteristici generale	38
Oceanele și mările. Bazinul Mării Mediterane	40
Râuri, lacuri, ghețari	42
<i>Test de evaluare sumativă</i>	44

UNITATEA 5 – BIOSFERA ȘI PEDOSFERA

Biosfera – Caracteristici generale.	
Factori care influențează răspândirea viețuitoarelor.....	46
Domeniile de viață ale Terrei.	
Repartiția geografică a viețuitoarelor.....	48
Solul – Caracteristici generale.	
Răspândirea pe glob a principalelor soluri.....	50
Test de evaluare sumativă.....	52

UNITATEA 6 – GEOGRAFIA POPULAȚIEI ȘI A AȘEZĂRILOR

Populația: numărul locuitorilor.	
Răspândirea și dinamica populației	54
Așezările rurale și așezările urbane	57
Test de evaluare sumativă.....	60

UNITATEA 7 – RESURSELE NATURALE ȘI ACTIVITĂȚILE ECONOMICE

Resursele naturale.....	62
Activitățile economice	64
Test de evaluare sumativă.....	66
Test de evaluare finală	68

Subiecte pentru pregătirea concursurilor naționale și a olimpiadelor școlare

Concursul Școlar Național de Geografie „Terra”.	
Etapa județeană/Municipiul București. 2014	72
Concursul Școlar Național de Geografie „Terra”.	
Etapa județeană/Municipiul București. 2015	76
Concursul Școlar Național de Geografie „Terra”.	
Etapa județeană/Municipiul București. 2016	80

TEST DE EVALUARE

I. Citește cu atenție textul următor și completează casetele libere cu termenii corespunzători din lista oferită mai jos.

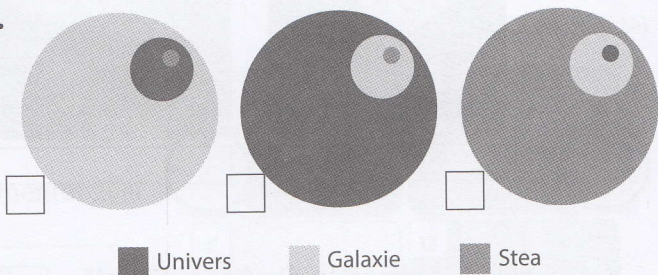
Universul reprezintă lumea înconjurătoare în timp și în spațiu. În Univers sunt miliarde de , alcătuite din aglomerări de miliarde de stele. Stelele sunt corpuri cerești de formă , alcătuite din . În interiorul lor se produc reacții termonucleare care degajă o cantitate imensă de energie, transmisă în spațiu sub formă de și de .

• Lista de termeni: aer, căldură, dreptunghiulară, galaxii, gaze, întuneric, lumină, nemărginită, sferică, stele.

(24 de puncte)

II. Rezolvă următoarele cerințe.

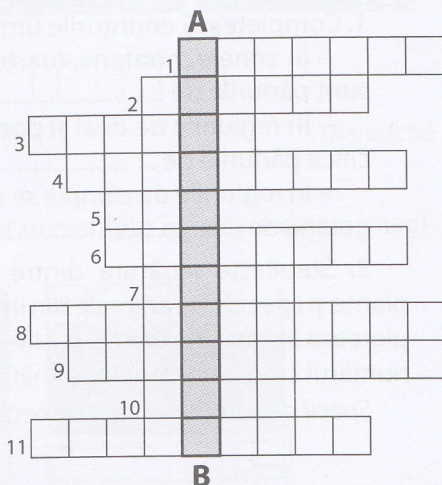
1. Să ne imaginăm că am reprezenta schematic Universul, galaxia și steaua sub forma unor cercuri, ca în imaginile alăturate. Bifează cu ☒ caseta corespunzătoare imaginii care reprezintă corect realitatea geografică.

(5 puncte)

2. Completează (cu majuscule) căsuțele jocului geografic alăturat cu termenii corespunzători definițiilor și vei identifica, pe verticala A-B, numele galaxiei noastre.

1. diviziune sau o parte a unei localități;
2. prima lună de primăvară;
3. locul în care înveți multe lucruri noi și folosite;
4. ultima lună din an;
5. este formată din 60 de minute;
6. împarte timpul în ani, luni și zile;
7. se mai numește și linia orizontului;
8. domeniu economic care se ocupă cu cultivarea plantelor și creșterea animalelor;
9. prima lună de toamnă;
10. partea de orizont numită și apus;
11. cuprinde tot ceea ce există.

(5 puncte)

III. Citește cu atenție afirmațiile următoare și răspunde cu Adevărat (A) sau Fals (F), încercuind varianta corectă:

1. Soarele și corpurile cerești mai mici din jurul său formează Sistemul Solar. A F
2. Planetele gravitează pe orbite proprii în jurul Soarelui. A F
3. Asteroizii sunt bucăți din corpuri cerești care cad pe suprafața planetelor. A F
4. Cometele se deplasează în jurul planetelor, pe orbite foarte alungite. A F
5. Sateliții sunt corpuri cerești care se rotesc în jurul planetelor. A F

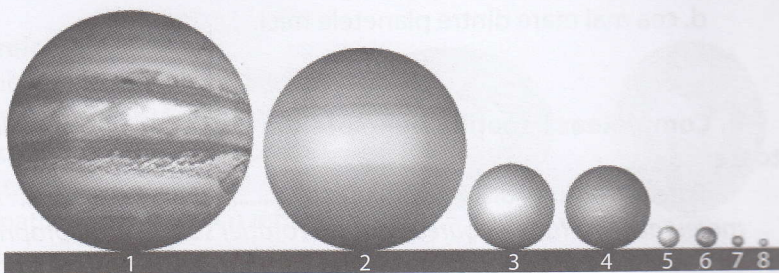
(20 de puncte)

IV. Tabelul de mai jos prezintă raza ecuatorială (în km) a fiecărei planete din Sistemul Solar.

Mercur	Venus	Terra	Marte	Jupiter	Saturn	Uranus	Neptun
2 440	6 052	6 378	3 397	71 492	60 268	25 559	24 764

1. În imaginea de mai jos sunt marcate cu numere de la 1 la 8 planetele Sistemului Solar, ordonate de la cea mai mare la cea mai mică. Analizează datele din tabel și scrie pe spațiile punctate numele fiecărei planete prezentate în imaginea alăturată.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

(8 puncte)

2. Efectuează calculul și vei afla mărimea razei uneia dintre planetele Sistemului Solar. Scrie în casetă numele acestei planete:

$(20\,700 + 15\,046) \times 2 =$ (8 puncte)

V. Scrie pe spațiile punctate numele planetei care prezintă următoarele caracteristici:

1. a patra planetă de la Soare, numită și „Planeta Roșie”:
2. planeta cea mai puțin luminată și încălzită:
3. planeta cu cei mai numeroși sateliți:
4. planeta cea mai asemănătoare Pământului din punct de vedere al mărimii:
5. cea mai strălucitoare planetă, numită și „Luceafărul”:

(20 de puncte)

POST-EVALUARE. Geografia în viața mea

Istoria descoperirii fiecărei planete a Sistemului Solar este una fascinantă, iar în perioada modernă, după lansarea primelor misiuni spațiale, cercetarea lor a adus umanității o sumedenie de date referitoare la aceste corpuri cerești. Documentează-te și află cine este descoperitorul fiecărei planete în parte și care sunt misiunile spațiale care au cercetat planeta respectivă de-a lungul timpului.

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă **10 puncte** din oficiu. Timpul efectiv de lucru este de 1 oră.